

K dekriminalizácii defamácie (ohovárania)

Parlamentné zhromaždenie

1. Parlamentné zhromaždenie s odvolávkou na svoje Odporúčanie 1589 (2003) o slobode prejavu v médiách v Európe a svoju Rezolúciu 1535 (2007) o hrozbách pre život a slobodu prejavu novinárov, jednohlasne potvrdzuje, že sloboda prejavu je základným kameňom demokracie. Tam kde neexistuje skutočná sloboda prejavu, nemôže existovať skutočná demokracia.
2. Zhromaždenie od začiatku vyhlasuje, že tlač hrá základnú úlohu pri podpore debaty o veciach verejného záujmu ; debaty takého druhu – čo možno najotvorenejšie – sú pre demokraciu životne dôležité.
3. Zhromaždenie upriamuje pozornosť na svoju Rezolúciu 1003 (1993) o etike žurnalistiky a zdôrazňuje, že tí, ktorí uplatňujú právo slobody prejavu, majú tiež povinnosti a záväzky. Musia konať v dobrej viere a poskytovať presné, dôveryhodné informácie, v súlade s etikou novinárov.
4. Ako je stanovené v judikatúre (precedenčné právo - case law) Európskeho súdu pre ľudské práva (Súd), Článok 10 Európskeho dohovoru o ľudských právach (ETS č. 5) zaručuje slobodu prejavu nielen vo vzťahu k „informáciám“ alebo „myšlienkam“, ktoré sú kladne prijímané alebo považované za neurážlivé alebo indiferentné, ale aj k tým, ktoré urážajú, šokujú alebo prekážajú.
5. Zhromaždenie konštatuje, že sloboda prejavu nie je neobmedzená a že sa môže ukázať, že je nutné aby štát zasiahol do demokratickej spoločnosti, za predpokladu, že existuje pevný právny základ a že je to jasne vo verejnom záujme, v súlade s Článkom 10, odsek 2 Európskeho dohovoru o ľudských právach.
6. Antidefamačné zákony sledujú legitímny cieľ ochrany dobrého mena a práv iných. Napriek tomu Zhromaždenie vyzýva členské štáty aplikovať tieto zákony s maximálnym obmedzením, nakoľko môžu vážne ohroziť slobodu prejavu. Z tohto dôvodu zhromaždenie trvá na tom, aby existovali procedurálne zábezpeky, ktoré by umožnili komukoľvek obvinenému z ohovárania zdôvodniť svoj vyhlásenia, aby sa vyvinil z trestnej zodpovednosti.
7. Navyše, vyhlásenia alebo tvrdenia, ktoré boli vykonané vo verejnom záujme, dokonca ak sa ukáže, že sú nepresné, by nemali byť trestne stíhateľné, za predpokladu, že boli urobené bez vedomia ich nepresnosti, bez úmyslu spôsobiť škodu a ich pravdivosť bola preverená s riadnou starostlivosťou.

Rezolúcia 1577 (2007)

8. Zhromaždenie využíva skutočnosť, že v celom rade členských štátov je trestné stíhanie za ohováranie zneužívané v tom, na čo možno nazerať ako na pokusy zo strany orgánov umlčať kritiku médií. Také zneužívanie – vedúce k skutočnej samo cenzúre médií a spôsobujúce postupné zužovanie demokratickej debaty a cirkulácie všeobecných informácií – bolo hlásené hlavne v Albánsku, Azerbajdžane a Ruskej Federácii.
9. Zhromaždenie sa zhoduje s jasným stanoviskom, ktoré zaujal Generálny tajomník Rady Európy, ktorý hlásil hrozby trestného stíhania za nactiutrhovanie ako „osobitne zákerná forma zastrášovania“. Zhromaždenie vidí takéto scestné (vybočené) používanie antidefamačných zákonov ako neprípustné.
10. Zhromaždenie taktiež víta snahy Zástupcu pre slobodu médií Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (OBSE) v prospech dekriminalizácie defamácie a jeho neochabujúce úsilie o slobodu médií.
11. Konštatuje s veľkou obavou, že v mnohých členských štátoch zákon umožňuje trest odňatia slobody za ohováranie a že niektoré ho stále v praxi uplatňujú – napríklad Azerbajdžan a Turecko.
12. Každý prípad trestu odňatia slobody pracovníkovi médií je neprípustnou prekážkou slobody prejavu a znamená to, že napriek skutočnosti, že ich práca je vo verejnom záujme, nad novinármi stále visí Damoklov meč.
13. V dôsledku toho, Zhromaždenie zaujalo stanovisko, že tresty odňatia slobody za ohováranie by mali byť zrušené bez ďalšieho odkladu. Osobitne, nabáda štáty, ktoré ešte stále umožňujú trest odňatia slobody – hoci tresty odňatia slobody nie sú skutočne uvalené.
14. Zhromaždenie rovnako odsudzuje nadmerné odškodné za spôsobenú škodu a podiel na prípadoch ohovárania a poukazuje na to, že priznané náhrady škody v neprimeranej výške môžu byť tiež v rozpore s Článkom 10 Európskeho dohovoru o ľudských právach.
15. Zhromaždenie si je vedomé toho, že zneužitie slobody prejavu môže byť nebezpečné, ako ukazuje história. Ako bolo nedávno potvrdené v rámcovom rozhodnutí aplikovateľnom na členské štáty Európskej Únie, musí byť možné trestne stíhať tých, ktorí vyzývajú k násiliu (podnecujú násilie), podporujú negacionizmus alebo rasovú nenávisť, chovanie, ktoré popiera hodnoty pluralizmu, tolerance, otvorenosti, ktoré podporujú Rada Európy a Európsky dohovor o ľudských právach.
16. V neposlednom rade by Zhromaždenie chcelo ubezpečiť o tom, že ochrana zdrojov novinárov je v najvyššom verejnom záujme. Novinári, ktorí sú trestne stíhaní pre ohováranie, musia mať dovolené chrániť svoje zdroje alebo predložiť dokument na svoju vlastnú obhajobu bez toho, aby museli preukázať, že ho získali prostredníctvom zákonných kanálov.

17. V súlade s vyššie uvedeným Zhromaždenie vyzýva členské štáty aby:
  - 17.1. Neodkladne zakázali tresty odňatia slobody za ohováranie
  - 17.2. Zaručili, aby nebolo trestné stíhanie za ohováranie zneužívané a zabezpečili nezávislosť trestného stíhania v týchto prípadoch;
  - 17.3. Presnejšie definovali pojem ohovárania vo svojej legislatíve tak, aby sa vyhli svojvoľnému aplikovaniu práva a zabezpečili aby občianske právo poskytlo efektívnu ochranu dôstojnosti osôb, ktorých postihlo ohováranie;
  - 17.4. V súlade s Odporúčaniami Všeobecnej politiky č.7 Európskej komisie proti rasizmu a intolerancii (ECRI) urobiť z toho trestný čin verejného podnecovania k násiliu, nenávisti alebo diskriminácii alebo ohrozovať individuálnu skupinu ľudí z rasových dôvodov, farby pleti, jazyka, náboženského vyznania, národnosti alebo národného alebo etnického pôvodu, kde tie pôsobia.
  - 17.5. Zviesť trestnú zodpovednosť za trestný čin nenávistných rečí a propagáciu negacionizmu trestom odňatia slobody;
  - 17.6. Odstrániť zo svojej legislatívy akúkoľvek zvýšenú ochranu pre verejných činiteľov v súlade s precedenčným právom/judikatúrou a osobitne vyzýva:
  - 17.7. Zabezpečiť, aby podľa ich legislatívy, osoby stíhané pre ohováranie mali primerané prostriedky na svoju obhajobu, osobitne, prostriedky založené na preukázaní pravdivosti ich tvrdení a na všeobecnom záujme a osobitne vyzýva Francúzsko aby zmenilo alebo zrušilo Článok 35 svojho zákona zo dňa 29. júla 1881, ktorý poskytuje neodôvodnené výnimky, ktoré bránia žalovanej osobe preukázať pravdivosť domnelého ohovárania;
  - 17.8. Stanoviť rozumné a primerané maximá pre náhradu škody a podiel na prípadoch ohovárania tak, aby nebola ohrozená pôsobnosť orgánu média žalovanej osoby
  - 17.9. Poskytnúť vhodné právne záruky voči priznanej náhrade škody a podielu, ktoré nie sú úmerné skutočne utrpenej ujme;
  - 17.10. Uviesť svoje zákony do súladu s precedenčným právom/judikatúrou Súdu, pokiaľ sa týka ochrany zdrojov novinárov.
18. Zhromaždenie vyzýva profesionálne organizácie novinárov, aby vypracovali kódexy novinárskej etiky, pokiaľ tak ešte neurobili;
19. Ďalej víta podnety tureckým orgánom na zmenu Článku 301 Tureckého trestného zákona týkajúce sa „očierňovania tureckosti“ a veľmi odporúča týmto orgánom, aby toto neodkladne vykonali.